

“Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsinə dair 2026–2028-ci illər üçün Fəaliyyət Planı”nın təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 3-cü və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, ölkə iqtisadiyyatında müasir texnologiyaların tətbiqinin və yerli istehsal potensialının genişləndirilməsi, habelə dövlət idarəetməsinin və infrastrukturun yüksək səviyyədə rəqəmsallaşdırılması əsasında dayanıqlı, rəqabətqabiliyyətli inkişafın təmin edilməsi məqsədilə **qərara alıram**:

1. “Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsinə dair 2026–2028-ci illər üçün Fəaliyyət Planı” (bundan sonra – Fəaliyyət Planı) təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin maliyyələşdirilməsi dövlət büdcəsi və qanunla nəzərdə tutulan digər mənbələr hesabına təmin edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf Şurası Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin əlaqələndirilməsini və icrasına nəzarəti həyata keçirsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi:

4.1. Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icra vəziyyəti barədə rübdə bir dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

4.2. Fəaliyyət Planında müəyyən edilmiş tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədilə hər il dövlət büdcəsinin tərtibi prosesində zəruri maliyyə vəsaitinin nəzərdə tutulması, həmin vəsaitin bölgüsü, büdcə ilinin istənilən vaxtında digər istiqamətlər üzrə xərclənməsi və ilin sonunadək xərclənməməsinin (büdcəyə qaytarılmasının) təsirləri barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim etsin.

5. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi:

5.1. Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədilə hər il dövlət büdcəsinin tərtibi prosesində, maliyyə ekspertizası aparılmaqla, zəruri maliyyə vəsaitinin ayrıca sətirlə nəzərdə tutulması üçün müvafiq işlər görsün;

5.2. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla, bu Sərəncamın 4.2-ci bəndində nəzərdə tutulan tədbirləri həyata keçirsin.

6. Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasının monitorinqini və qiymətləndirilməsini Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin sifarişində İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi həyata keçirsin.

7. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarına, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərə, dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərə və digər büdcə təşkilatlarına tapşırılsın, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana), Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına, Azərbaycan Respublikasının Məhkəmə-Hüquq Şurasına və Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına tövsiyə edilsin ki:

7.1. Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin vaxtında və tam icrasını təmin etsinlər;

7.2. Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrası barədə aylıq məlumatları hər növbəti ayın 10-dək Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinə və İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinə təqdim etsinlər.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 fevral 2026-cı il

Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin 2026-cı il 27 fevral
tarixli Sərəncamı ilə təsdiq
edilmişdir

Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsinə dair 2026–2028-ci illər üçün

FƏALİYYƏT PLANI

1. Qısa xülasə

“Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsinə dair 2026–2028-ci illər üçün Fəaliyyət Planı” (bundan sonra – Fəaliyyət Planı) rəqəmsal texnologiyaların müasir iqtisadi artımın əsas hərəkətverici qüvvəsi olduğu və global rəqabətin kəskinləşdiyi bir dövrdə rəqəmsal inkişafın strateji əhəmiyyəti nəzərə alınaraq hazırlanmışdır.

Son illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişaf üçün əhəmiyyətli hüquqi və

texnoloji baza yaradılmışdır. “Hökumət buludu”nun istifadəyə verilməsi, “SİMA” biometrik rəqəmsal imzanın uğurlu tətbiqi (4 milyondan artıq istifadəçi) və infrastrukturun inkişafı nəticəsində Azərbaycan Respublikası Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Elektron Hökumətin İnkişafı İndeksində 2024-cü ildə 9 pillə irəliləyərək 74-cü yerə yüksəlmiş və “çox yüksək inkişaf etmiş ölkələr” kateqoriyasına daxil olmuşdur.

Lakin innovasiya əsaslı iqtisadiyyata keçid prosesində başlıca tələblərə əməl etmək zərurəti qalmaqdadır. Qlobal İnnovasiya İndeksində Azərbaycan Respublikası 94-cü yerdə mövqe tutur. İnnovasiyalar insan kapitalı, tənzimləyici mühit, elmi potensial və dayanıqlı maliyyələşmənin qarşılıqlı vəhdətinə əsaslanan milli ekosistemdə formalaşır. Bu sahədə əsas maneələr sırasında məlumat idarəçiliyindəki çatışmazlıqlar və məlumat keyfiyyəti problemləri, vençur kapitalı və kraudfandinq kimi innovativ maliyyə alətlərinin hüquqi bazasının olmaması, süni intellektin (Sİ) inkişafı – suveren süni intellekt üçün kritik olan hesablama infrastrukturunun yetərsizliyi, ixtisaslı kadr çatışmazlığı və artan kibertəhlükəsizlik riskləri xüsusi qeyd edilməlidir.

Fəaliyyət Planı əsasında 2026–2028-ci illər ərzində həyata keçiriləcək tədbirlər çərçivəsində “vahid məlumat idarəçiliyi” yanaşmasının tətbiqi, məlumatların dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən alınmasında “yalnız bir dəfə” prinsipinin reallaşdırılması, proaktiv dövlət xidmətlərinə keçid və bütün dövlət xidmətlərinin “Mygov” və “Mygov Biznes” platformaları (portal və mobil tətbiqləri) vasitəsilə göstərilməsi, vençur maliyyələşməsi və kraudfandinq münasibətlərinin hüquqi tənzimlənməsi, “məlak investorlar” institutunun təşviqi və tətbiqi, texnoparklarda rezidentlik şərtlərinin sadələşdirilməsi və yerli innovativ məhsulların dövlət satınalmalarında dəstəklənməsi, qlobal istedadları cəlb etmək üçün “rəqəmsal səyyah” vizasının tətbiqi, müstəqil mütəxəssislərin hüquqi statusunun müəyyən edilməsi, miqrasiya prosedurlarının sadələşdirilməsi, İKT, süni intellekt və informasiya təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssislərin bilik və bacarıqlarının artırılması, dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin “Hökumət buludu”na tam miqrasiyası, maliyyə xidmətlərinin rəqəmsallaşması, elektron ticarət və informasiya təhlükəsizliyi sahələri üzrə normativ hüquqi aktların tamamilə yenilənməsi nəzərdə tutulur.

Fəaliyyət Planı, ilk növbədə, ölkədə rəqəmsal inkişaf sahəsində mövcud vəziyyətə və qlobal trendlərə əsaslanaraq müəyyənləşdirilən prioritet istiqamətlər və tədbirlər planı vasitəsilə sözügedən sahədə strateji məqsədlərə və göstəricilərə nail olmağı hədəfləyir. Fəaliyyət Planında müasir texnologiyaların inkişafını təmin etmək üçün dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlıq, akademik və elmi tədqiqatların gücləndirilməsi, startap və innovasiya mühitinin dəstəklənməsi kimi məsələlərə xüsusi diqqət yetirilir.

Fəaliyyət Planının uğurlu icrası nəticəsində Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq reytinglərdə mövqeyinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılması hədəflənir. Növbəti 10 ildə İKT sektorunun qeyri-neft-qaz ÜDM-də payının, rəqəmsal məhsul və xidmətlərin illik ixracının yüksəldilməsi, proaktiv xidmətlərin payının 50 faizə çatdırılması və ölkənin innovasiya əsaslı, rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyata keçidinin sürətləndirilməsi təmin ediləcəkdir.

2. Qlobal trendlər

Müasir dövrdə rəqəmsal inkişaf qlobal iqtisadiyyatın strukturunu, dövlətlərin idarəetmə modellərini və cəmiyyətlərin sosial dinamikasını kökündən dəyişən əsas amildir. Texnologiyalar artıq yalnız yardımçı alət deyil, iqtisadi artımın əsas təkanverici qüvvəsi və milli təhlükəsizliyin təməl elementidir. Qlobal texnoloji landsaft yüksək sürətlə dəyişir və bu prosesdə rəqabət üstünlüyü əldə etmək üçün ölkələr öz strategiyalarını davamlı olaraq yeniləməlidirlər.

Süni intellekt, xüsusilə generativ süni intellekt və böyük dil modelləri bütün sektorlarda məhsuldarlığı inqilabi səviyyədə artırmaq potensialına malikdir. Qlobal süni intellekt bazarının həcmnin növbəti onillikdə trilyonlarla dollar olacağı proqnozlaşdırılır. Daha vacib trend isə dövlətlərin “suveren süni intellekt” konsepsiyasına artan diqqətidir. Bu, dövlətlərin xarici texnologiyalardan asılı olmadan, öz milli infrastrukturunu, məlumat ehtiyatlarını və insan kapitalı vasitəsilə süni intellekt modelləri yaratmaq və idarə etmək qabiliyyətidir. “Suveren süni intellekt”in inkişafı rəqəmsal müstəqillik, informasiya təhlükəsizliyi və milli təhlükəsizlik baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edir və dövlət idarəetməsində səmərəliliyin artırılması, qərarvermə proseslərinin optimallaşdırılması və iqtisadiyyatın (neft-qaz, kənd təsərrüfatı və s.) şaxələndirilməsi üçün geniş imkanlar yaradır. Lakin bu imkanlardan tam faydalanmaq və rəqəmsal suverenliyi təmin etmək məqsədilə Azərbaycan dilində böyük dil modellərinin yaradılması və bunun üçün zəruri olan yüksək performanslı hesablama güclərinə strateji investisiyalar tələb olunur.

Məlumatlar yeni iqtisadiyyatın əsas aktiv hesab olunur. Belə ki, məlumat əsaslı qərarvermə dövlət sektorunda və özəl sektorda standart yanaşmaya çevrilir, böyük verilənlərin təhlili iqtisadi prosesləri proqnozlaşdırmağa və riskləri idarə etməyə imkan yaradır. Bununla yanaşı, məlumatların həcmnin artması onların idarə edilməsi, keyfiyyəti,

gizliliyi (məxfiliyi, konfidensiallığı) və təhlükəsizliyi məsələlərini ön plana çıxarır. Məlumatların effektiv idarə edilməsi və açıq məlumatların əlçatanlığı innovasiyaların stimullaşdırılması üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, dövlət informasiya ehtiyatlarında və sistemlərində toplanan böyükhəcmli məlumatların keyfiyyətinin və integrasiyasının təmin edilməsi effektiv idarəetmənin, proaktiv dövlət xidmətləri göstərilməsinin və Sİ tətbiqlərinin inkişafının əsas şərtidir.

Rəqəmsallaşmanın genişlənməsi ilə paralel olaraq global miqyasda kibercümlərin sayı, miqyası və mürəkkəbliyi də artır. Sİ vasitəsilə həyata keçirilən hücumlar, təchizat zənciri riskləri və kritik informasiya infrastrukturlarına qarşı yönəlmiş təhdidlər əsas maneələrdir. Dünya İqtisadi Forumu kibertəhlükəsizlik risklərini və texnologiya vasitəsilə yayılan dezinformasiyanı əsas global təhdidlər sırasında qiymətləndirir. Bu təhdidlər fonunda sadəcə kibermüdafiə deyil, həm də kibersidentlərdən sonra sürətli bərpanı nəzərdə tutan rəqəmsal dayanıqlılıq konsepsiyası əhəmiyyət kəsb edir. Ölkənin artan rəqəmsal asılılığı və mürəkkəb geosiyasi mövqeyi kibertəhlükəsizlik strategiyasının fundamental şəkildə gücləndirilməsini, ixtisaslı kadr hazırlığını və milli səviyyədə risk idarəetmə mexanizmlərinin tətbiqini tələb edir. Kritik informasiya infrastrukturunun mühafizəsi milli təhlükəsizlik məsələsidir.

Yüksək texnologiyalar sahəsində ixtisaslı kadrlara, xüsusilə Sİ, data elmi, kibertəhlükəsizlik və proqram mühəndisliyi üzrə mütəxəssislərə global miqyasda tələbat təklifi xeyli üstələyir. Bu vəziyyət ölkələr arasında kəskin "istedad müharibəsi" yaratmışdır. Belə ki, dövlətlər "rəqəmsal səyyahlar"ı və yüksəkixtisaslı mütəxəssisləri cəlb etmək üçün xüsusi viza rejimləri, vergi güzəştləri və stimullaşdırıcı proqramlar tətbiq edirlər. Milli kadr potensialını inkişaf etdirməyin vacib əhəmiyyət daşımaması ilə yanaşı, qısa müddətdə kəskin ehtiyacları qarşılamaq və qlobal bilik transferini təmin etmək üçün çevik miqrasiya siyasətinə və cəlbədicilik ekosisteminin yaradılmasına ehtiyac vardır. Beyin axını riskinin "beyin qazancı"na çevrilməsi vacibdir.

Bulud hesablaşma texnologiyaları rəqəmsal transformasiyanın təməl infrastrukturunu təşkil edir. Bu global çağırış ictimai və xüsusi bulud mühitlərinin birləşməsinə təklif edən hibrid və çoxbuludlu strategiyalara doğru yönəlir. Belə tendensiya çevikliyi artırır və məlumatların saxlanma yeri ilə bağlı tələblərə cavab verir. Azərbaycan Respublikasında "Hökumət buludu"nun yaradılması mühüm addımdır. Növbəti mərhələdə bu infrastrukturun genişləndirilməsi, dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin tam miqrasiyası və özəl sektorun bulud hesablaşma texnologiyalarından istifadəsinin stimullaşdırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

5G texnologiyalarının tətbiqi yüksəksürətli və minimal gecikməli əlaqəni təmin edərək, əşyaların interneti, "ağıllı şəhər" həlləri və sənaye avtomatlaşdırılması üçün yeni imkanlar yaradır. Eyni zamanda, iqlim dəyişikliyi fonunda enerji səmərəliliyi, dayanıqlı hesablaşma və yaşıl texnologiyalara global tələbat sürətlə artır. İnfrastrukturun modernləşdirilməsi, xüsusilə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" layihələrinin reallaşdırılması üçün 5G texnologiyasına keçid vacibdir. "Yaşıl iqtisadiyyat"a keçid prosesində texnoloji innovasiyaların tətbiqi ölkənin dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə çatmasına dəstək olacaqdır.

3. Mövcud vəziyyətin təhlili

Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsi dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir və bu istiqamətdə aydın strateji baxış formalaşmış, son illərdə innovasiya əsaslı iqtisadiyyata keçid üçün mühüm normativ hüquqi baza yaradılmışdır. İKT sektorunun iqtisadiyyat üçün yüksək multiplikativ təsiri (hesablaşmalara görə, İKT sektoruna xərclənən hər bir dolların iqtisadiyyata 8 dollarlıq təsiri) və bu sektorda çalışan hər bir işçinin digər sektorlara nisbətən 3-4 dəfə artıq iqtisadi dəyər yaratması bu sahənin prioritetliyini təsdiqləyir.

Son illərdə həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində bu sahədə əhəmiyyətli normativ hüquqi baza yaradılmışdır:

3.1. hüquqi və strateji çərçivə:

Rəqəmsallaşma sahəsində son illərdə ölkədə bir sıra normativ hüquqi aktlar qəbul edilmişdir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 22 iyul tarixli 3378 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda innovasiyaların təşviqi, müasir texnoloji həllərin tətbiqinin genişləndirilməsi, müasir texnologiyaların iqtisadiyyat, səhiyyə, kənd təsərrüfatı və bir çox digər sahələrdə tətbiqi kimi mühüm məsələlər müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında informasiya təhlükəsizliyinin və kibertəhlükəsizliyin təmin olunması üçün kibertəhdidlərə qarşı mübarizədə daha mükəmməl texnoloji həllərin tətbiqi, yeni təkmil texnoloji infrastruktur komponentlərinin formalaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 28 avqust tarixli 4060 nömrəli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023-2027-ci illər üçün Strategiyası" təsdiq edilmişdir. Sözügedən Strategiyada informasiya təhlükəsizliyinin və kibertəhlükəsizliyin təmin olunması üçün yeni texnoloji həllərin

tətbiqinin və daim inkişaf etdirilməsinin zəruri olduğu göstərilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 16 yanvar tarixli 287 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası" rəqəmsal inkişafın əlaqələndirilmiş formada həyata keçirilməsini, rəqəmsal infrastrukturunun gücləndirilməsini, vahid rəqəmsal arxitekturanın qurulmasını və texnoloji adaptasiyanın sürətləndirilməsini əsas hədəflər kimi müəyyən etmişdir.

Azərbaycan Respublikasında süni intellektin inkişafının sürətləndirilməsi, bu sahədə tədqiqatlar aparılmasının təşviq edilməsi, Sİ üzrə informasiya texnologiyalarının və onların idarə edilməsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə Cənubi Qafqazda ilk olaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 19 mart tarixli 530 nömrəli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasının 2025–2028-ci illər üçün süni intellekt Strategiyası" təsdiq edilmişdir.

Həmçinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 12 avqust tarixli Fərmanı ilə dövlət informasiya sistemlərinin və ehtiyatlarının inteqrasiyasını, eləcə də elektron xidmətlərdən "bir pəncərə" prinsipi əsasında istifadəni təmin edən Elektron Hökumət İnformasiya Sisteminin (bundan sonra – EHİS) əsasnaməsi təsdiq edilmişdir.

Bundan başqa, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 10 dekabr tarixli 841 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafına dair 2026–2029-cu illər üçün Strategiya" ilə iqtisadiyyatın rəqəmsal sektorunun ÜDM-də payının artırılması, iqtisadi sahələrdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiq səviyyəsinin genişləndirilməsi üçün tədbirlər müəyyən edilmişdir.

3.2. rəqəmsal infrastruktur:

Azərbaycan Respublikasında genişzolaqlı internetin inkişaf etdirilməsi və ölkənin ən ucqar yaşayış nöqtələrində yaşayan əhəlinin yüksəksürətli internetə çıxışının təmin olunması Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin əsas məqsədi kimi müəyyən edilmişdir. Son 4 il ərzində ölkədə orta internet sürəti 7 dəfə artaraq 12.81 Mbit/saniyədən 90 Mbit/saniyəyədək yüksəlmişdir.

Sözgedən Strateji Yol Xəritəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası çərçivəsində "Onlayn Azərbaycan" layihəsi həyata keçirilmiş və mövcud ADSL avadanlığının müasir IMS platforması ilə işləyən GPON avadanlığı ilə əvəz edilməsi, köhnə mis magistral kabel infrastrukturunun optik kəbellərlə əvəzlənməsi və optik paylayıcı şəbəkənin qurulması prosesi yekunlaşdırılmışdır. Son 4 il ərzində ölkədə sabit genişzolaqlı, yüksəksürətli internetə çıxış imkanı yaradılmış təsərrüfatların sayı 20 dəfədən çox artaraq təxminən 4.8 milyona çatmış, nəticədə ölkənin sabit genişzolaqlı internetlə əhatəsi tam təmin edilmişdir. Son 3 ildə ölkədə genişzolaqlı internetin illik orta sürəti 2 dəfə, son 6 il ərzində isə 10 dəfə artmışdır və 2026-cı ilin yanvar ayına olan məlumata əsasən, bu göstərici 90 Mbit/saniyəyə çatmışdır. Bununla da ölkə ərazisinin fiber-optik şəbəkə ilə geniş əhatə olunması tam başa çatdırılmışdır.

Bakıda və Yevlaxda yüksək standartlara cavab verən "Hökumət buludu" istifadəyə verilmiş və son 4 il ərzində data mərkəzinə keçid edən qurumların sayı 3 dəfə artaraq 148-ə çatmışdır. Hazırda mövcud data mərkəzlərindən gücü 3 dəfə artıq olan yeni data mərkəzlərinin inşası davam etdirilir.

3.3. elektron hökumət və rəqəmsal xidmətlər:

EHİS mərkəzi infrastruktur kimi formalaşdırılmış, biometrik rəqəmsal imzanın (SİMA) uğurlu tətbiqi (4 milyondan artıq istifadəçinin, 80-dən çox təşkilatın 200-dən artıq informasiya sistemində inteqrasiyası) isə onlayn identifikasiyanı sadələşdirərək, dövlət və özəl sektor xidmətlərinin məsafədən göstərilməsini təmin etmişdir. "Mygov" platforması yenidən qurularaq 2.5 milyondan artıq vətəndaşa xidmət göstərir.

Şəxsiyyət vəsiqələri, doğum və ölüm haqqında şəhadətnamələr, sürücülük vəsiqələri və digər sənədlər də daxil olmaqla 200-dən artıq məlumatın rəqəmsal formatda təqdim edilməsinin hüquqi əsası yaradılmışdır. Nəticədə, sənədlərin fiziki təqdim edilməsinə ehtiyac aradan qaldırılaraq 2.3 milyondan artıq rəqəmsal sənəd "Mygov" platforması vasitəsilə təqdim edilmişdir.

Təhsil, məşğulluq, nəqliyyat, sağlamlıq, əmlak, sosial təminat və digər sahələr üzrə 380-dən çox xidmət tam rəqəmsallaşdırılmışdır və yaxın müddətdə 80 yeni xidmətin istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. Vətəndaşlar tərəfindən xidmət mərkəzlərinə edilən müraciətlərin ümumi həcmnin 10 faizi hazırda "Mygov" platformasından, yəni heç bir yerə getmədən mobil telefonlardan həyata keçirilir. "Mygov Biznes" platforması isə biznes subyektləri tərəfindən bütün xidmətlərin "bir pəncərə" prinsipi əsasında əldə olunmasına, o cümlədən satınalma, lisenziya, vergi və digər sahələr üzrə dövlət xidmətlərindən tam rəqəmsal formada istifadəyə şərait yaradacaqdır.

"Dövlət orqanları (qurumları) arasında sənəd mübadiləsinin elektronlaşdırılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 1 avqust tarixli 2279 nömrəli Fərmanına əsasən, dövlət orqanlarının (qurumlarının) elektron sənəd dövriyyəsi sistemləri arasında real vaxt rejimində və təhlükəsiz qaydada sənəd mübadiləsinin aparılması ilə bağlı inteqrasiyanın və sənədlərin hərəkəti üzrə uçotun həyata keçirilməsi məqsədilə EHİS-in

strukturunda "Rəqəmsal Sənəd Dövriyyəsi" altsisteminin yaradılması və 2023-cü il sentyabrın 1-dək formalaşdırılması nəzərdə tutulmuşdur. Hazırda dövlət orqanları (qurumları) arasında sənəd mübadiləsi "Rəqəmsal Sənəd Dövriyyəsi" altsistemi vasitəsilə həyata keçirilir.

Bununla yanaşı, "Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində, "Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında", "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" və "Fərdi məlumatlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 28 iyun tarixli 1193-VIQD nömrəli Qanunu ilə vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının və şəxsiyyət vəsiqəsinin rəqəmsallaşdırılması təmin edilmişdir. Belə ki, həmin dəyişikliklər əsasında inzibati icraat aparılması, o cümlədən dövlət xidmətləri göstərilməsi zamanı qeyd olunan sənədlərin kağız daşıyıcıda təqdim edilməsi tələbi aradan qalxmışdır. Vətəndaşlar həmin sənədlərdə göstərilən məlumatları EHİS üzərindən təqdim edərək, inzibati icraatda iştirak edə və ya dövlət xidmətlərindən istifadə edə bilirlər.

Həmçinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 12 avqust tarixli 472 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi haqqında Əsasnamə"də elektron hökumət və elektron xidmətlər sahəsində bir sıra yeniliklər təsbit edilmişdir. Sözügedən Fərmana əsasən, "Vahid Kommunal Xidmətlər" altsistemi və "Dövlət informasiya ehtiyatlarının, sistemlərinin və elektron xidmətlərin vahid reyestri" altsistemi EHİS-in altsistemləri kimi müəyyən edilmişdir. Həmin Fərmanda elektron xidmətlərin təşkili, göstərilməsi və təkmilləşdirilməsi məqsədilə qurumların, hüquqi və fiziki şəxslərin elektron imza vasitələri ilə təmin olunması, dövlət orqanlarının (qurumlarının) elektron xidmətlər göstərməsində istifadə edilən dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri arasında informasiya mübadiləsinin EHİS vasitəsilə aparılmasının təmin edilməsi və dövlət orqanlarının (qurumlarının) elektron xidmətlərindən EHİS üzərindən "bir pəncərə" prinsipi əsasında istifadənin təmin edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

3.4. innovasiya ekosistemi:

Azərbaycan Respublikasının Vergi və Miqrasiya məəcəllələrində, "Gömrük tarifi haqqında" və "Sosial sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında edilmiş 2022-ci il 27 dekabr tarixli dəyişikliklərə əsasən, texnologiyalar parkının rezidenti və həmin rezident tərəfindən Azərbaycan Respublikasında əmək fəaliyyətinə cəlb edilən informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsində təcrübəsi olan mütəxəssislər üçün bir sıra güzəştlər müəyyən edilmişdir. 2025-ci il ərzində 165 rezident (o cümlədən 10 xarici şirkət) bu güzəştlərdən faydalanmışdır. Eyni zamanda, Bakı, Sumqayıt, Naxçıvan və Gəncə innovasiya mərkəzləri yaradılmış, 3 vençur fondu formalaşdırılmışdır.

Mövcud nailiyyətlərə baxmayaraq, ölkənin rəqəmsal inkişafına mənfi təsir edən hallar da mövcuddur. Belə ki, innovasiya ekosisteminin zəifliyi, maliyyələşdirmə mexanizmlərinin çatışmazlığı, rəqəmsal idarəetmədəki boşluqlar, süni intellektin inkişafı üçün maneələr, kibertəhlükəsizlik riskləri, insan kapitalının və tənzimləyici mühitin yetərsizliyi mənfi təsir göstərən əsas amillərdəndir. 2024-cü ildə Azərbaycan Respublikasında İKT xidmətlərinin ixracı 110 milyon dollar təşkil etmişdir. Müqayisə üçün Qazaxıstanda bu rəqəm 882 milyon dollar, Özbəkistanda isə 620 milyon dollardır.

Qlobal İnnovasiya İndeksində Azərbaycan Respublikasının 139 ölkə arasında 94-cü yerdə qərarlaşması ekosistemin kompleks inkişafa ehtiyacı olduğunu göstərir. İndeksin göstəricilərinin yalnız 15 faizinin birbaşa İKT-yə aid olması, problemin, əsasən, institusional mühit, insan kapitalı və maliyyələşmə ilə bağlı olduğu göstərilir. Vençur kapitalı, kraudfandinq və "mələk investorlar" kimi alternativ maliyyələşdirmə alətlərini dəstəkləyən normativ hüquqi bazanın olmaması innovativ layihələrin maliyyə resurslarına çıxışını məhdudlaşdırır. Makroiqtisadi siyasətdə mövcud konservativ yanaşmalar innovasiyanı stimullaşdıran çevik tənzimləmələrin formalaşmasına maneə hesab edilir.

Dövlət informasiya ehtiyatlarında və sistemlərində məlumatların dürüstlüyündə və tamlığında olan problemlər məlumat əsaslı qərarverməni məhdudlaşdırır və rəqəmsal xidmətlərin proaktiv təqdim edilməsinə imkan vermir. "Hökumət buludu"na keçidin tam başa çatmaması və EHİS-dən kənar xidmətlərin mövcudluğu təhlükəsizlik riskləri yaradır, resursların səmərəsiz istifadəsinə səbəb olur.

Eləcə də, informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizlik strategiyasının mövcudluğuna baxmayaraq, sahə üzrə risklərin qeydiyyatı aparılmamış, təhdid landşaftı və kateqoriyaları müəyyənləşdirilməmişdir. Ölkə səviyyəsində diaqnostikanın aparılmaması və fəvqəladə hallar zamanı tətbiq olunmalı proseslərin müəyyən edilməməsi milli rəqəmsal dayanıqlılığını zəiflədir. Yüksəkixtisaslı texnoloji kadrların çatışmazlığı və beyin axını riski vardır. Mövcud miqrasiya tələbləri xarici mütəxəssislərin və "rəqəmsal səyyah"ların ölkəyə cəlb edilməsini çətinləşdirir.

3.5. Azərbaycan Respublikasının regional və global miqyasda rəqəbat üstünlüyü qazana biləcəyi əsas sahələr aşağıdakılardır:

3.5.1. elektron hökumət və dövlət texnologiyaları: Azərbaycan Respublikası bu sahədə regionda lider mövqelərdən birini tutur. "Mygov" və "Hökumət buludu" kimi uğurlu platformalar üzərində qurulmuş yeni nəsil proaktiv və integrasiya olunmuş dövlət xidmətləri inkişaf etdirilə bilər. Bu həllərin regional bazarlara ixracı üçün əhəmiyyətli potensial mövcuddur;

3.5.2. maliyyə texnologiyaları: güclü rəqəmsal identifikasiya infrastrukturunu və nağdsız ödənişlərə artan tələbat fonunda innovativ bankçılıq, sığorta və ödəniş həllərinin inkişafı üçün əlverişli zəmin vardır;

3.5.3. tranzit məlumat mərkəzi: Avropa və Asiya arasında strateji coğrafi mövqedən istifadə edərək regional data trafiki üçün mərkəzə çevrilmək və data mərkəzi xidmətləri təqdim etmək mümkündür.

Bu üstünlükləri reallaşdırmaq üçün məlumatların idarə edilməsi təkmilləşdirilməli, tənzimləyici mühit daha çevik olmalı və beynəlxalq əməkdaşlıq gücləndirilməlidir;

3.5.4. texnoloji innovasiyaların dəyər zəncirində (ideya - tədqiqat - prototip - kommersiyalaşdırma - bazar) əsas boşluqlar və problemlər aşağıdakılardır:

3.5.4.1. maliyyələşmə boşluğu: dəyər zəncirinin xüsusilə "prototip" və "kommersiyalaşdırma" mərhələlərində ciddi maliyyə çatışmazlığı müşahidə olunur. Mövcud 3 vençur fondu bazarın tələbatını qarşılamaq üçün yetərli deyil və alternativ maliyyə mexanizmlərinin ("mələk investorlar", kraudfandinq) hüquqi bazası yoxdur;

3.5.4.2. normativ hüquqi və tənzimləmə maneələri: innovativ maliyyələşmə mexanizmlərinin hüquqi bazasının olmaması və mövcud tənzimləmələrdəki konservativ yanaşmalar yeni texnologiyaların tətbiqini və bazara çıxışını məhdudlaşdırır;

3.5.4.3. kommersiyalaşdırma mexanizmlərinin zəifliyi: ali təhsil müəssisələri, elmi tədqiqat mərkəzləri və özəl sektor arasında əməkdaşlığın yetərli səviyyədə olmaması elmi tədqiqat nəticələrinin real iqtisadi dəyərə çevrilməsinə (kommersiyalaşdırma) mane olur. Həmçinin, yerli innovativ məhsulların daxili bazara (xüsusilə dövlət satınalmalarına) çıxışı məhduddur;

3.5.4.4. infrastruktur məhdudiyyətləri: Sİ kimi qabaqcıl texnologiyaların inkişafı üçün zəruri olan yüksək hesablama güclərinin çatışmazlığı tədqiqat və prototip mərhələlərində ciddi əngəl yaradır.

4. Fəaliyyət Planının hədəf göstəriciləri

4.1. Fəaliyyət Planının icrası nəticəsində aşağıda hədəflərə nail olunması nəzərdə tutulur:

4.1.1. beynəlxalq reytinglərdə Azərbaycan Respublikasının mövqeyinin yüksəldilməsi;

4.1.2. müasir texnologiyaların tətbiqi üçün əlverişli şərait yaradılması;

4.1.3. proaktiv qaydada göstərilən dövlət elektron xidmətlərinin payının 50 faizə çatdırılması;

4.1.4. İKT sektorunun qeyri-neft-qaz ÜDM-də payının, rəqəmsal məhsul və xidmətlərin illik ixracının artırılması;

4.1.5. dövlət idarəetməsinin optimallaşdırılması və rəqəmsallaşdırılması.

5. Fəaliyyət Planının məqsədləri

5.1. Fəaliyyət Planının əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

5.1.1. rəqəmsal idarəetmənin və iqtisadiyyatın rəqəmsal transformasiyasının sürətləndirilməsi;

5.1.2. milli innovasiya ekosisteminin gücləndirilməsi və texnoloji sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi;

5.1.3. müasir texnologiyalar sahəsində insan kapitalının inkişaf etdirilməsi və istedadların ölkəyə cəlb edilməsi;

5.1.4. qabaqcıl texnoloji infrastrukturun qurulması və kibertəhlükəsizliyin təmin edilməsi;

5.1.5. elmi tədqiqatların təşviqi və nəticələrinin kommersiyalaşdırılmasının sürətləndirilməsi;

5.1.6. ölkə üzrə rəqəmsal inkişafın vahid arxitektura əsasında həyata keçirilməsinin sürətləndirilməsi;

5.1.7. müasir texnologiyaların istehsalı və tətbiqi sahəsində dövlət dəstəyinin artırılması.

6. Fəaliyyət Planının prioritet istiqamətləri

6.1. Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişafına təsir edən çatışmazlıqların aradan qaldırılması məqsədilə aşağıdakı prioritet istiqamətlər üzrə işlər həyata keçiriləcəkdir:

6.1.1. Rəqəmsallaşma sahəsinin inkişafı və təkmilləşdirilməsi:

6.1.1.1. əsaslandırma: dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin pərakəndə saxlanması ciddi təhlükəsizlik riskləri yaradır, qurumlararası inteqrasiyanı çətinləşdirir və dövlət vəsaitinin səmərəsiz istifadəsinə səbəb olur. Məlumatların keyfiyyətinin və tamlığının təmin edilməsi proaktiv dövlət xidmətlərinə keçidin təməl şərtidir. EHS-ə və "Hökumət buludu"na inteqrasiyası dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin pərakəndə saxlanılmasının qarşısını almaqla, qurumlararası inteqrasiyanı gücləndirəcək və dövlət vəsaitindən səmərəli istifadəni təmin edəcəkdir;

6.1.1.2. görüləcək tədbirlər:

6.1.1.2.1. dövlət informasiya ehtiyatlarında və sistemlərində toplanılan məlumatların, eləcə də Əhəlinin Dövlət Reyestri, məhkəmə işləri, ünvan reyestri, daşınmaz əmlakın dövlət reyestri, vətəndaşlıq vəziyyəti aktları, elm və təhsil, əhəlinin sağlamlığının qorunması və səhiyyə, sosial güzəşt və imtiyazlar, nəqliyyat vasitələri və onların xüsusiyyətləri, kommersiya qurumları və digər sahibkarlıq subyektləri üzrə məlumatların keyfiyyətinin artırılması və mərkəzləşdirilmiş data idarəçiliyinin tətbiqi;

6.1.1.2.2. "Dövlət məlumat hövzəsi"nin yaradılması və dövlət informasiya ehtiyatlarında və sistemlərində formalaşan məlumatların hövzəyə inteqrasiyası;

6.1.1.2.3. dövlət orqanlarında (qurumlarında) daxili idarəetmə proseslərinin tam rəqəmsallaşdırılması və "kağızsız hökumət"ə keçid;

6.1.1.2.4. vətəndaşlardan və sahibkarlıq subyektlərindən tələb olunan sənədlər (məlumatlar) üzrə "yalnız bir dəfə" prinsipinin tam tətbiqi və təkrar sənəd (məlumat) tələbinin qadağan edilməsi;

6.1.1.2.5. dövlət xidmətlərinin Sİ əsaslı təşkili;

6.1.1.2.6. elektron xidmətlərin reqlamentlərinin hazırlanması və "Dövlət informasiya ehtiyatlarının, sistemlərinin və elektron xidmətlərin vahid reyestri"nə daxil edilməsi;

6.1.1.2.7. dövlət xidmətlərinin iş axınlarının optimallaşdırılması;

6.1.1.2.8. qurumlararası inteqrasiya əsasında dövlət xidmətlərinin tam rəqəmsallaşdırılması və mümkün olduğu halda proaktiv qaydada təşkili;

6.1.1.2.9. rəqəmsal dövlət xidmətlərinin, o cümlədən sənədlərin "bir pəncərə" prinsipi əsasında yalnız "Mygov" və "Mygov Biznes" platformaları (onların portalı və mobil tətbiqləri) vasitəsilə təqdim edilməsi;

6.1.1.2.10. dövlət xidmətləri üzrə yaradılmış portal və mobil tətbiqlərin ləğvi və xidmətlərin "Mygov" və "Mygov Biznes" platformalarında birləşdirilməsi;

6.1.1.2.11. rəqəmsal dövlət xidmətləri barədə dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən ictimaiyyətin maarifləndirilməsi;

6.1.1.2.12. dövlət orqanlarında (qurumlarında) vəzifəli şəxslərin rəqəmsal inkişaf sahəsində səriştələrinin, bilik və bacarıqlarının artırılması;

6.1.1.2.13. dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən rəqəmsallaşma, süni intellekt, innovasiya və kibertəhlükəsizlik üzrə yol xəritələrinin hazırlanması (əsas fəaliyyət göstəriciləri qeyd edilməklə) və icrasının təmin edilməsi;

6.1.1.2.14. sahibkarlıq subyektlərinin rəqəmsallaşma səviyyəsinin (o cümlədən əlaqələndirilmiş və sistemli şəkildə) artırılması üçün əməli və metodiki dəstək göstərilməsi;

6.1.1.2.15. açıq məlumatların siyahısının müəyyən edilməsi və "Açıq məlumatlar portalı"na inteqrasiya edilməklə hüquqi və fiziki şəxslərin həmin məlumatlara çıxışının təmini, konfidensial olmayan bütün məlumatların məşin tərəfindən oxuna bilən formatda API-lər vasitəsilə biznes və startup ekosistemi üçün əlçatan edilməsi;

6.1.1.2.16. dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin "Hökumət buludu"na keçidinin tamamlanması, dövlət orqanlarının (qurumlarının) lokal server infrastrukturundan imtinası və bütün dövlət informasiya sistemlərinin və ehtiyatlarının "Hökumət buludu" üzərindən təmin edilməsi;

6.1.1.2.17. Elektron Hökumət İnkişafı İndeksində ölkənin mövqeyinin yaxşılaşdırılması məqsədilə müvafiq tədbirlər görülməsi, o cümlədən "Elektron iştirakçılıq" portalının istismara verilməsi;

6.1.1.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.1.3.1. informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin təhlükəsizliyinin və dayanıqlılığının artırılması, İT xərclərinə qənaət edilməsi;

6.1.1.3.2. bütün elektron dövlət xidmətlərinin EHİS üzərindən göstərilməsi;

6.1.1.3.3. "Hökumət buludu"na tam miqrasiyanın sona çatdırılması;

6.1.1.3.4. məlumatların dürüstlüyünün, tamlığının, dəqiqliyinin təhlili və çatışmazlıqların minimuma endirilməsi;

6.1.1.3.5. dövlət orqanlarında (qurumlarında) sənəd dövriyyəsinin və əməliyyatların 80 faizinin rəqəmsal formata keçirilməsi;

6.1.1.3.6. rəqəmsallaşdırmanın vahid arxitektura əsasında həyata keçirilməsi;

6.1.1.3.7. elektron ticarətin genişləndirilməsi;

6.1.1.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.1.4.1. dövlət qurumlarında rəqəmsal transformasiyanı və süni intellektin tətbiqini idarə edəcək ixtisaslı mütəxəssis sayının yetərli olmaması bu sahədə tədbirlərin icrasının gecikməsinə səbəb ola və keyfiyyətinə maneə yarada bilər.

Bu riskin neytrallaşdırılması məqsədilə rəqəmsal bacarıqlar üzrə davamlı təlim proqramlarının təşkili, kənar ekspert və məsləhətçilərin prosesə cəlb edilməsi planlaşdırılır;

6.1.1.4.2. rəqəmsallaşma sahəsinə investisiya cəlbinin ləngiməsi – bu riskin aradan qaldırılması üçün aidiyyəti qurumların iştirakı ilə işçi qrupun yaradılması, icra müddətlərinə ciddi nəzarət və çevik tənzimləmə yanaşmalarının tətbiqi nəzərdə tutulur;

6.1.2. innovasiya fəaliyyəti sahəsində inkişafın təmin edilməsi məqsədilə fəaliyyətin

təkmilləşdirilməsi:

6.1.2.1. **əsaslandırma:** vençur kapitalı, kraudfandinq və “mələk investorlar” kimi alətləri dəstəkləyən normativ hüquqi akt bazasının formalaşdırılması, innovativ layihələrin maliyyəyə çıxışının dəstəklənməsi ölkənin investisiya cəlbediciliyini artıracaq, texnoloji sahədə kadr təminatının yaxşılaşması və qlobal bilik transferi təmin olunacaq, ölkəyə cəlb edilmiş yüksəkixtisaslı xarici İT mütəxəssislərinin və “rəqəmsal səyyah”ların sayında artım görünəcəkdir;

6.1.2.2. **görüləcək tədbirlər:**

6.1.2.2.1. innovasiya fəaliyyətinin təşviqi üçün vençur, kraudfandinq və “mələk investor” fəaliyyətinin tənzimlənməsi, habelə qiymətli kağızlar bazarı üzrə normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi;

6.1.2.2.2. innovasiya sahəsi üzrə ölkəyə cəlb edilən mütəxəssislər və onların ailə üzvləri üçün miqrasiya tələblərinin sadələşdirilməsi;

6.1.2.2.3. “Rəqəmsal Səyyah Vizası” və “Rəqəmsal İstedad Vizası” proqramlarının vahid platforma üzərindən tətbiqi, “Xüsusi Vergi Rejimi”nin müəyyən edilməsi, sosial sığorta və rezidentlik üzrə güzəştlərin tətbiqi və xarici valyuta köçürmələri ilə bağlı tənzimləməyə yenidən baxılması;

6.1.2.2.4. texnoparkların əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və rezidentlik prosedurlarının sadələşdirilməsi, o cümlədən mövcud məhdudiyyətin aradan qaldırılması;

6.1.2.2.5. maliyyə texnologiyalarının təchizatçıları tərəfindən innovativ məhsul və xidmətlərin effektiv təqdim edilməsi üçün mövcud normativ hüquqi bazanın sadələşdirilməsi;

6.1.2.2.6. İKT sahəsində müstəqil fəaliyyət göstərən mütəxəssislər üçün (frilanserlər) hüquqi çərçivənin və vergi güzəştlərinin formalaşdırılması;

6.1.2.2.7. innovasiya, Sİ və İKT-yə dair elmi tədqiqatların sayının artırılması və təşviqi, habelə onların nəticələrinin kommersiyalaşdırılmasının və ixracının yüksəldilməsi;

6.1.2.2.8. dövlət müəssisələrinin və özəl sektorun innovasiya fəaliyyətində iştirak payının artırılması;

6.1.2.2.9. ali təhsil müəssisələrində aparılan elmi tədqiqat işlərinin kommersiyalaşdırılması, innovasiya əsaslı biznes mühitinin inkişaf etdirilməsi və elmi nəticələrin əldə edilməsi;

6.1.2.2.10. rəqəmsal məhsul və xidmətlərin təqdiminin və ixracının artırılması məqsədilə qlobal İKT və yüksək texnologiya şirkətlərinin Azərbaycan Respublikasında fəaliyyətə başlamasının təşviqi;

6.1.2.2.11. xarici ölkələrin İKT layihələrinin və yüksək texnologiya startaplarının, eləcə də bu sahə üzrə çalışan azərbaycanlı mütəxəssislərin ölkəyə cəlb edilməsi üçün stimullaşdırıcı mexanizmlərin hazırlanması;

6.1.2.2.12. “Texnoloji diaspor”un əhatə dairəsinin genişləndirilməsi;

6.1.2.2.13. ali təhsil müəssisəsi – sənaye tərəfdaşlığı çərçivəsində alim və tədqiqatçılar üçün grant əsaslı tədqiqat layihələrinin təşviqi;

6.1.2.2.14. strateji texnologiyalar üzrə (kibertəhlükəsizlik, süni intellekt, fintex, oyun, aqrotex və s.) klasterləşmə layihələrinin həyata keçirilməsi;

6.1.2.2.15. startap ekosisteminə investisiya qoyuluşunu həyata keçirəcək yerli və beynəlxalq vençur kapitalı fondlarından ibarət birgə “Fondlar Fondu”nun yaradılması;

6.1.2.2.16. maliyyə əməliyyatlarında xərclərin effektivliyinin və şəffaflığın artırılması məqsədilə Mərkəzi Bankın Rəqəmsal Valyutası platformasının tətbiqi və ekosistemə inteqrasiyası;

6.1.2.3. **gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:**

6.1.2.3.1. innovasiya ekosisteminə cəlb edilən özəl investisiyaların həcmnin artması;

6.1.2.3.2. yeni vençur fondunun təsis edilməsi;

6.1.2.3.3. innovasiya sahəsi üzrə kadrların və peşəkar mütəxəssislərin sayının artırılması;

6.1.2.3.4. innovasiya sahəsində normativ hüquqi bazanın gücləndirilməsi;

6.1.2.3.5. innovasiya, Sİ və İKT-yə dair elmi tədqiqatların nəticələrinin kommersiyalaşdırılması və ixracının yüksəldilməsi;

6.1.2.3.6. xaricdə yaşayan İKT və yüksək texnologiya sahəsində fəaliyyət göstərən startapların və azərbaycanlı mütəxəssislərin ölkəyə cəlb edilməsi;

6.1.2.4. **gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:**

6.1.2.4.1. ilkin dövrlərdə təlimlərin təşkili, innovativ layihələrin həyata keçirilməsi üçün peşəkar kadr çatışmazlığı müəhlidə oluna bilər.

Bu riski neytrallaşdırmaq üçün peşəkar mütəxəssislərə bir sıra stimullaşdırıcı və həvəsləndirici tədbirlərin və güzəştlərin tətbiq olunması nəzərdə tutulur;

6.1.2.4.2. innovasiya fəaliyyətinin artırılması üçün investisiyaların cəlbi ləngiyə bilər.

Bu riski neytrallaşdırmaq üçün aidiyyəti qurumların iştirakı ilə işçi qruplarının yaradılması, birgə müzakirələr aparılması və qarşılıqlı fəaliyyətin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur;

6.1.3. Sİ texnologiyaları sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi

6.1.3.1. **əsaslandırma:** Sİ texnologiyasının və sənayenin hər bir sahəsində tətbiqi bir

sıra tədbirlər görülməsini zəruri edir. Azərbaycan Respublikasında mövcud yüksək performanslı hesablama infrastrukturunun kifayət qədər olmaması Sİ həllərinin inkişafını, xüsusilə, Azərbaycan dilində Sİ modellərinin hazırlanmasını və tətbiqini məhdudlaşdırır. Sİ sahəsində tədbirlər görülməsi Azərbaycan Respublikasının bu sahədə müstəqil inkişafı üçün vacibdir;

6.1.3.2. görülməyəcək tədbirlər:

6.1.3.2.1. Sİ texnologiyalarının tətbiqi ilə bağlı dövlət dəstəyi mexanizmlərinin formalaşdırılması (vergi, gömrük, sosial sığorta və s.);

6.1.3.2.2. yüksək səviyyəli hesablama infrastrukturunun qurulması üçün tədbirlərin görülməsi, həmçinin xərclərin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi, Milli GPU əsaslı Superkompüter Mərkəzinin yaradılması və innovativ startaplar, elmi müəssisə və təşkilatlar üçün bu resurslara kvotalar əsasında çıxışın təmin edilməsi;

6.1.3.2.3. dövlət orqanlarında (qurumlarında) Sİ texnologiyalarının istifadəsinə dair əsas fəaliyyət göstəricilərinin müəyyən edilməsi, hər bir dövlət orqanı (qurumu) üçün illik fəaliyyət planında "süni intellekt indeksi"nin müəyyən edilməsi və avtomatlaşdırılmış proseslərin ümumi iş yükündə payının artırılması üzrə hədəflərin müəyyən edilməsi;

6.1.3.2.4. Sİ, kibertəhlükəsizlik və innovasiya sahələri üzrə yüksək ixtisaslı miqrantların dövlət qurumlarında işə cəlb edilməsi;

6.1.3.2.5. Təbii Dil Emalı texnologiyalarının tətbiqi və Azərbaycan dili üzrə Böyük Dil Modellərinin yaradılması, dövlət xidmətlərində Sİ əsaslı interaktiv virtual köməkçilərin tətbiqi ilə xidmətlərin 24/7 rejimində əlçatanlığının təmin edilməsi;

6.1.3.2.6. Sİ sistemlərinin tətbiqi zamanı fərdi məlumatların mühafizəsinin gücləndirilməsi;

6.1.3.2.7. Sİ və innovativ rəqəmsal həllər üçün "Tənzimləyici Test Mühiti"nin yaradılması və tətbiqi;

6.1.3.2.8. nəqliyyat növləri üzrə avtonom nəqliyyat vasitələrinin tətbiqi üçün normativ hüquqi, texnoloji və institusional bazanın yaradılması və mərhələli tətbiqinin təmin edilməsi;

6.1.3.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.3.3.1. Sİ əsaslı yerli həllərin hazırlanması və tətbiqinin sürətlənməsi;

6.1.3.3.2. Sİ infrastrukturundan istifadə edən layihələrin sayında əhəmiyyətli artım;

6.1.3.3.3. Sİ texnologiyalarının istifadəsinə dövlət dəstəyinə dair təkliflərin təsdiq üçün təqdim edilməsi;

6.1.3.3.4. yüksək səviyyəli hesablama infrastrukturunun qurulması və istifadəyə verilməsi;

6.1.3.3.5. "süni intellekt indeksi" ilə müəyyən edilmiş göstəricilərin dövlət orqanlarının (qurumlarının) iş prosesinə tətbiq edilməsi;

6.1.3.3.6. Sİ üzrə yüksək ixtisaslı miqrantların ölkəyə cəlb edilməsi;

6.1.3.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.3.4.1. yüksək maliyyə xərcləri və texnologiyaların sürətlə köhnəlməsi sahənin tam inkişafına mane olur.

Bu riskin neytrallaşdırılması məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi və dövlət dəstəyi mexanizminin tətbiqi nəzərdə tutulur;

6.1.4. kibertəhlükəsizlik sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi

6.1.4.1. **əsaslandırma:** rəqəmsallaşmanın dərinləşməsi ilə paralel olaraq global miqyasda kibercümlərin sayı, miqyası və mürəkkəbliyi də artır. Ölkənin rəqəmsal asılılığı və kritik informasiya infrastrukturunun mühafizəsinin gücləndirilməsi vahid mərkəzin yaradılmasını və milli rəqəmsal dayanıqlılığın yüksəldilməsini tələb edir. Həmçinin, mövcud normativ hüquqi baza müasir kibertəhdidlərə qarşı adekvat reaksiya göstərilməsi bu sahə üzrə tənzimləmənin təmin edilməsi baxımından müasir tələblərə tam cavab vermir. Ölkədə mövcud kibertəhlükə landşaftı və fəvqəladə hallar zamanı reaksiya prosesləri dəqiq müəyyən edilməmişdir. İnformasiya infrastrukturlarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, dayanıqlı ekosistemin təmin edilməsi məqsədilə zəruri olan ixtisaslı kadrların çatışmazlığı mövcuddur;

6.1.4.2. görülməyəcək tədbirlər:

6.1.4.2.1. Azərbaycan Respublikası üzrə kibercümlərə qarşı dayanıqlı müdafiə, onların nəticələrinin təhqiqatı və aradan qaldırılması fəaliyyətinin koordinasiyası üçün mərkəzin yaradılması;

6.1.4.2.2. Azərbaycan Respublikası üzrə kibertəhlükəsizlik risklərinin effektiv idarə edilməsi mexanizminin qurulması;

6.1.4.2.3. Azərbaycan Respublikası üzrə insidentlərin effektiv və koordinasiyalı cavablandırılması üçün vahid kibertəhlükəsizlik platformasının yaradılması;

6.1.4.2.4. yayılması qadağan edilən informasiyanın internet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirilməsi hallarına qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi və qadağan olunmuş məzmunun Sİ vasitəsilə avtomatik aşkar edilməsi sistemlərinin tətbiqi;

6.1.4.2.5. rəqəmsal mühitdə kibertəhlükəsizliyin gücləndirilməsi və sahə üzrə dövlət siyasətinin hüquqi əsaslarının təkmilləşdirilməsi;

6.1.4.2.6. dövlət orqanlarında (qurumlarında) kibertəhlükəsizlik üzrə kadrların və

rəhbər şəxslərin bilik və bacarıqlarının artırılması;

6.1.4.2.7. bütün dövlət xidmətlərinin EHS-ə inteqrasiyası və dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin "Hökumət buldu"na keçidi ilə informasiya təhlükəsizliyinin, o cümlədən kibertəhlükəsizliyin təmin edilməsi;

6.1.4.2.8. kibertəhlükəsizlik sahəsində əhalinin maarifləndirilməsi;

6.1.4.2.9. ali, peşə və ümumi təhsil pillələrində İKT, Sİ və informasiya təhlükəsizliyi sahələri ilə əlaqəli ixtisaslar üzrə təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi, onların əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılması, habelə sənaye ehtiyaclarına cavab verən beynəlxalq sertifikatlaşdırma proqramlarının tədris prosesinə inteqrasiyası;

6.1.4.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.4.3.1. Azərbaycan Respublikası üzrə kibertəhdidlərə qarşı koordinasiya birgə tədbirlərin həyata keçirilməsi, effektivliyin yüksəldilməsi;

6.1.4.3.2. Azərbaycan Respublikasını hədəfə alan və ya mövcud təhdidlərə qarşı mübarizədə hazırlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi;

6.1.4.3.3. kibertəhlükəsizlik sahəsi üzrə normativ hüquqi bazanın müasir çağırışların tələblərinə uyğunlaşdırılması;

6.1.4.3.4. Azərbaycan Respublikasında kibertəhlükəsizlik sahəsində ixtisaslı kadrların hazırlanması, dövlət orqanlarında (qurumlarında) sahə üzrə bilik və bacarıqların artırılması;

6.1.4.3.5. dövlət informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin kibereyazlıqlılığının artırılması;

6.1.4.3.6. Azərbaycan Respublikası üzrə kibersavaddlılıq səviyyəsinin artırılması;

6.1.4.3.7. Qlobal Kibertəhlükəsizlik İndeksində ölkənin mövqeyinin gücləndirilməsi;

6.1.4.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.4.4.1. ilk dövrlərdə təhlükəsizliyin təmin edilməsi, təlimlərin təşkili üçün peşəkar kadr çatışmazlığı müşahidə oluna bilər.

Bu riskin neytrallaşdırılması məqsədilə xarici təlimçilər cəlb edilə bilər;

6.1.5. idarəetmə və monitoring

6.1.5.1. əsaslandırma: rəqəmsallaşma, Sİ və kibertəhlükəsizlik sahələri dövlət idarəçiliyində səmərəliliyin artırılması, xidmət keyfiyyətinin yüksəldilməsi və milli rəqəmsal dayanıqlılığın təmin edilməsi baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahələrdə uğurlu transformasiya yalnız texnoloji həllərin tətbiqi ilə deyil, eyni zamanda aydın institusional məsuliyyət, mərkəzləşdirilmiş koordinasiya və nəticəyönümlü idarəetmə mexanizmlərinin formalaşdırılması ilə mümkündür. Mövcud vəziyyətin təhlili göstərir ki, dövlət orqanları (qurumları) üzrə rəqəmsallaşma, Sİ və kibertəhlükəsizlik təşəbbüsləri üzrə resurslardan istifadədə təkrarlanma halları müşahidə edilir, habelə icra nəticələrinin ölçülməsi və hesabatlılıq mexanizmləri kifayət qədər inkişaf etməmişdir;

6.1.5.2. görüləcək tədbirlər:

6.1.5.2.1. hər bir dövlət orqanı (qurumu) rəhbərinin müavini səviyyəsində rəqəmsallaşmaya, innovasiya, Sİ və kibertəhlükəsizlik üzrə funksiyaların icrasına məsul şəxsin (bundan sonra – məsul şəxs) təsbit edilməsi və onun fəaliyyətinin birbaşa rəqəmsal, Sİ və kibertəhlükəsizliklə bağlı hədəflərlə əlaqələndirilməsi;

6.1.5.2.2. dövlət orqanlarının (qurumlarının) rəqəmsal inkişaf xərclərinin vahid mərkəzdən razılaşdırılması mexanizminin qurulması;

6.1.5.2.3. dövlət orqanlarında (qurumlarında) layihələrin vaxtında və keyfiyyətlə icrasını təmin edən Layihə İdarəetmə Ofisinin fəaliyyətinin təşkili;

6.1.5.2.4. bütün dövlət orqanlarının (qurumlarının) rəqəmsal inkişaf tədbirlərinin icrasının izlənilməsi üçün rəqəmsal platformanın yaradılması;

6.1.5.2.5. rəqəmsal xidmətlər üzrə istifadəçi məmnunluğunun ölçülməsi, xidmətin keyfiyyətinin və həyata keçirilməsinin birbaşa istifadəçilər (vətəndaş və biznes) tərəfindən qiymətləndirilməsi və xidmət keyfiyyətinin artırılması;

6.1.5.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.5.3.1. Fəaliyyət Planında qeyd edilən tədbirlərin gecikmə riskinin minimuma endirilməsi, bununla da vaxtında və tam icrasına nail olunması;

6.1.5.3.2. dövlət investisiyalarının effektivliyinin artırılması və rəqəmsal layihələrin vahid arxitektura tam uyğunluğunun təmini;

6.1.5.3.3. istifadəçi rəyləri əsasında dövlət xidmətlərinin interaktiv (dinamik) optimallaşdırılması;

6.1.5.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.5.4.1. məsul şəxslərin (rəhbərin müavini səviyyəsində) yalnız formal təyin edilməsi, real səlahiyyət və təsir imkanlarının məhdud olması.

Bu riskin neytrallaşdırılması məqsədilə məsul şəxslərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsində müvafiq nəticə indikatorları əsas meyar kimi tətbiq edilə bilər;

6.1.5.4.2. mərkəzləşdirilmiş razılaşdırma mexanizmlərinə qarşı qurumların institusional müqaviməti və qərarların ləngiməsi.

Bu riskin neytrallaşdırılması məqsədilə qurumlararası işçi qrup yaradıla bilər;

7. Fəaliyyət Planının maliyyələşdirilməsi

Fəaliyyət Planının həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planında qeyd olunan müvafiq tədbirlərin maliyyələşdirilməsi büdcə təşkilatları üçün onların saxlanılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan vəsait, dövlət orqanlarının (qurumlarının) büdcədən kənar vəsaiti, eləcə də dövlət büdcəsindən ayrılmış məqsədli vəsait, qanunda nəzərdə tutulan digər mənbələr hesabına, habelə özəl sektorun vəsaiti və dövlət-özəl tərəfdaşlığı layihələri vasitəsilə təmin olunur. Təsərrüfathesablı qurumların, özəl qurumların Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan tədbirlərdə iştirakı həmin qurumların vəsaiti hesabına və qanunla nəzərdə tutulan digər mənbələrdən maliyyələşdirilir.